

„Üdvözítő Istenünk jósága mindenki számára
láthatóvá lett a földön szolgájában Ferencben.”
Szent Bonaventura

SUGÁROZTA FERENCES SZÍVÉNEK MELEGÉT

Halálának 40. évfordulóján Németh Antal P. Piusz ferences szerzetesre emlékezünk

Éppen negyven éve annak, hogy életének 78., szerzetességének 62. évében 1980. december 6-án mélységes nyugalommal és derűs lélekkel viselt hosszas szenvedés után adta vissza lelkét hűséges Teremtőjének szeretett osztályfőnökünk, Piusz atya.

A Sopron megyei Fertőrákoshoz tartozó Piuszpusztán született 1903. július 15-én mélyen vallásos szülőktől. Nekünk is többször emlegette, hogy édesapja fegyőr volt Sopronkőhidán, édesanyja Boldogasszonyból származott.

1918. nyarán lépett be a mariánus ferences rendbe, majd szerzetesi életének állomásai: Veszprém, Zalaegerszeg, Nagykanizsa, Búcsúszentlászló, Andocs, majd 1936-tól az Esztergomi Ferences Gimnázium történelem-földrajz szakos tanáraként sugározta ferences szívének melegét növendékei felé. Közben 1950-53. között Szentendrén tanított, utána haláláig ismét kedves városában Esztergomban élt.

Élete méltán beleillenék a Fiorettibe, Szent Ferenc virágoskertjébe. Első fogadalmától kezdve Szent Ferenc példája tudatos egyszerűsége, szerénysége, derűs felfogása, szelídsége vezette az élet napfényes ösvényein és sebeket fakasztó keresztúton egyaránt. (Szinte minden tanárunknak volt gúnyneve, őt azonban mindig csak Piusz atyának hívtuk, első órán megtanulva azt, hogy a latin pius szó magyar jelentése: kegyes, jámbor, jóságos, szent és kötelességtudó – és ő valóban az – volt.)

Nagyszerű nevelő volt, szent volt előtte ez a hivatás, és igazi apostoli tevékenységnek tekintette azt.

Szerette és tisztelte a tudományt. Kevés öregdiáktársunk előtt ismert, hogy Mojzes Ferencel együtt lefordította a jelen osztrák lelki író, Franz Spirago: *A boldogságos szűz* című kötetét (Szent István Társulat, Budapest, 1936. 274 oldal), amely a mariológiai irodalom egyik gyöngyszeme, és elolvasását minden volt diáktársamnak jó szívvel ajánlom. Krisztusi szeretettel nézett növendékeire, becsületes kereszténnyé akarta nevelni őket, és lelkiismeret furdalást érzett – amit nem egyszer osztályfőnöki órákon is elmondott – vajon megtesz-e tőle minden telhetőt e téren. De ugyanakkor ferences türelemmel és jósággal törődött a rábízott öregekkel és betegekkel is, élete utolsó éveiben – míg a betegség el nem hatalmasodott rajta – nagy türelemmel ápolta az arra rászoruló rendtársait. Mint az Esztergomi Szent Antal Ferences Szeretetotthon igazgatója az ostrom alatti és azt követő években is alázatosságból példát mutatva, személyesen végezte a rászorultak javára a gyűjtést.

Történelemóráin mindig arra törekedett, hogy diákjainak átfogó történelemszemlélete legyen. „A részleteket, az évszámokat megtanulhatjátok a könyvből – mondta nem egyszer, de tisztán kell látni a világ és a magyarság történetét és főleg identitását.” Emlékeimbe cseng az a váteszi mondata, (1966-ban az érettségi évében): „Csak idő kérdése az, hogy a szocializmusnak vége lesz....” és indokolásként hozzátette: Az európai biztonsági konferenciára a Varsói Szerződés tett konkrét javaslatot, és azt NATO elfogadta. Valami briliáns éleslátás sugárzott ebből a következtetéséből, és igaza lett: a *helsinki záróokmányt* 10 éven belül aláírták.

Szobája berendezésében is a ferences egyszerűsége törekedett. Kicsiny könyvespolcán két jeles kötetre emlékszem, az egyik az ötkötetes piros *Hóman-Szekfű: Magyar történet* (az egyetemen Szekfűt is hallgatta, de tudott róla kritikusan beszélni), a másik pedig a *Bangha Béla* által szerkesztett *Katolikus Lexikon*. Egyik órájára behozta a lexikon egyik kötetét és megmutatta milyen gyenge minőségű papíron van kinyomva ez a lexikon, és hozzátette: „*És még azt mondják, hogy a két háború között milyen gazdag volt az egyház*”. Kiváló bűvára volt a középkori egyházi történetnek, de a rendi történelemnek is, és erre nagy kedvvel tanította a rendi növendékeket.

Sokat kutatott a veszprémi egyházmegyével kapcsolatban is, fő kutatási területe a Veszprémi Székeskáptalan hiteles helyei voltak. Ezt az anyagot magam is szerettem volna a veszprémi Laczkó Dezső Múzeum évkönyvében megjelentetni, s amikor halála előtt még forszíroztam ennek kiadását, akkor rendkívül szerényen csak annyit mondott, hogy ő már ezt nem tudja publikálásra alkalmas állapotba hozni, de majd egyszer csak valaki kézbe veszi, és összegyűjti az ő kutatásait. (Halála után a kézirat korrektúrájára dr. Sík Aba rendtársát kértem fel, de sajnos már ő sem tudta sajtó alá rendezni)

Nagy boldogsággal töltötte el viszont az, hogy a ferences könyvtárból a hozzá forduló szakembereket segíthette, különös tekintettel a latin nyelvű kötetekre. Alázatosságára és fraternitására nagyon jellemző az amit egyszer – helyettesítve latintanárunkat - mondott: „Szegény Gergely atya, aki tudjátok kiváló nyelvész, milyen nehezen viselheti el a zsolozsmák alatt rendtársainak rossz latin kiejtését”

Sokat tanultunk tőle emberségben, tartásban is. Már egyetemista voltam, amikor egy levélben felhívta a figyelmemet arra, hogy még a mohamedánok is tesznek valami Allahra utaló jelzést levelük kezdetén, te is tedd ki a kis keresztet, azzal kezd leveledet, megvallva hitünket. (Erre a felhívására a mai napig fogékony vagyok.

Befejezésül még egy utolsó személyes emlék: csodálatosak voltak vele az osztálykirándulások. Olyan szinten próbálta belénk csepegtetni a kultúra magjait, hogy az több, mint fél évszázad után is emlékezetes maradt. Pécsi kirándulásunk alkalmából rendkívül szerényen, de határozottan mindig kiegészítette az idegenvezető mondanivalóját, felhívva figyelmüket a város ókeresztény, középkori, barokk értékeire. Igazán elemében azonban akkor volt, amikor Sopronban szeretett városát ő mutatta be nekünk. Mindig büszke volt Sopronra, ottani polgárnak vélte magát, de sokat emlegette Alajos nevű öccsét, aki ugyan egyházbíró volt, de Sopron elismert helytörténészeként igen maradandót alkotott.

1980. december 11-én gyászszolozsma és koncelebrált szentmise után helyezték el testét a boldog feltámadás reményében a ferences templom kriptájába. Azóta minden osztálytalálkozón ott imádkozunk lelki üdvéért. Végakarataiban a következőket írta: *„A jó Isten fizessen meg mindenkinek az értem mondott szentmiseért, keresztúti ájtatosságért, minden imáért, fohászáért. A gyászért, utazásért és minden legkisebb fáradságért.”* Gyászjelentésében a Naphimnusz részlete áll, *„Boldogok, kik magukat megadták Te szent akaratodnak...”* Igazi ferences lelkiség hordozója volt.

dr. Udvarhelyi Olivér (1966/H)